

SVETLANA ŠAŠERINA*

K otázke prekladu evanjeliových perikop v poučiteľných evanjeliách¹

ŠAŠERINA, S.: On the matter of the translation of the Gospel pericopes in the didactical Gospels. *Slavica Slovaca*, 58, 2023, No 2, pp. 334-340 (Bratislava).

In the context of the historic Mukachevo Eparchy, there was a tradition of translation of the biblical text, which was read during Sunday and feast day liturgies. This is evidenced by the numerous manuscript books, known as didactical Gospels, which were produced and used in the Eastern Rite Church environment in the studied area. In this paper we are comparing the translations of the Gospel pericopes with the Church Slavonic text.

Didactical Gospels, translations of pericopes, Church Slavonic, Mukachevo Eparchy, manuscripts, liturgical tradition.

V prostredí historickej Mukačevskej eparchie žila tradícia prekladania biblických textov, ktoré sa čítali ako perikopy v rámci nedeľných a sviatočných liturgií. Svedčia o tom početné rukopisné knihy, ktoré sú známe ako poučiteľné evanjeliá. Vznikli a používali sa v prostredí cirkvi východného obradu v skúmanej oblasti.

Preložené texty perikop z Pisma do vernakulárneho jazyka sú zapísané v poučiteľných evanjeliách. Rukopisné texty týchto poučiteľných evanjelií obsahujú nielen príslušné evanjeliové čítania na nedele a sviatky liturgického roku, ale za nimi sú uvedené aj výklady a ponaučenia pre ľud o pravdách viery a kresťanskej morálke.

Liturgickým jazykom cirkvi východného obradu je cirkevná slovančina, teda jazyk, ktorý sa vyvinul zo staroslovienčiny ako bohoslužobný jazyk. P. Žeňuch označil situáciu paralelnej existencie dvoch jazykových kódov v povedomí človeka - cirkevného a svetského - ako homogénny bilingvismus,² keďže obidva jazyky sú príbuzné, lebo patria k slovanským jazykom, na rozdiel od jazykovej situácie vo vtedajšej praxi latinskej cirkvi, ktorá sa pre rozličný pôvod vernakulárneho a sakrálného jazyka označuje za heterogénny bilingvismus.

Hoci príbuznosť slovanského ľudového a bohoslužobného jazyka je zrejmá, cirkevná slovančina predsa však nebola a podnes nie je pre veriacich cirkvi východného obradu materinským jazykom, preto pochopenie textov v tomto jazyku v ľudovom jazykovom prostredí nie je samozrejmé. Zlepšenie kvality liturgického života veriacich však nie je možné bez úplného pochopenia textov bohoslužieb, preto v situácii, keď sa vzhľadom na cirkevnú tradíciu nedá použiť iný než kanonický jazyk, sa nachádza možnosť priblíženia evanjeliového textu poslucháčom prostredníctvom prekladu alebo výkladu. Z nami skúmaných rukopisov vidno, že preklady perikop do ľudového jazyka sa čítali aj namiesto predpísaného cirkevnoslovanského evanjeliového čítania.³

*Mgr. Svetlana Šašerina, PhD., Katedra slovanských filológií Filozofickej fakulty UKF v Nitre, Štefánikova 67, 949 01 Nitra. <https://orcid.org/0000-0002-9130-0150>, e-mail: szenuchova@ukf.sk.

¹ Príspevok je výsledkom riešenia projektu APVV-22-0088 Čo skrývajú slovenské archívy? Duchovné dedičstvo Východu na Západe.

² Žeňuch, P.: Medzi východom a západom : byzantsko-slovanská tradícia, kultúra a jazyk na východnom Slovensku. Bratislava : Veda, vydavateľstvo SAV, 2002. 288 s.

³ Žeňuch, P.: Источники византийско-славянской традиции и культуры в Словакии / Pramene k byzantsko-slovanskej tradícii a kultúre na Slovensku. Monumenta Byzantino-Slavica et Latina Slovaciae. Vol. IV. Bratislava: Slavistický ústav

A. Petrov vidí v prekladaní textov Biblie v byzantskom prostredí a čiastočne aj textov liturgie na ľudový jazyk zblíženie pravoslávnej cirkvi s protestantmi a vykladá ho ako antipatiu voči snahám o katolizáciu mukačevskej cirkvi.⁴ P. Žeňuch vysvetľuje tento proces aj ako výsledok sakralizácie jazyka,⁵ hoci skôr v tomto kontexte je treba hovoriť o postupnom formovaní kultivovanej podoby ľudového jazyka aj v sakrálnom prostredí. E. Beľakovová označuje⁶ požiadavku zrozumiteľnosti cirkevných textov ako jednu z najdôležitejších črt slovanskej kultúry 17. storočia bez ohľadu na konfesiónálne prostredie.

Výskum osobitostí jazyka evanjeliových perikop sme už realizovali na materiáli niekoľkých písomných pamiatok na príklade poučiteľných evanjelií,⁷ ale počas prípravy vydania ďalšej rukopisej pamiatky zo skúmaného areálu sme natrafili na inú, osobitnú redakciu prekladu biblického textu. Pri absencii prekladu Pisma na národný jazyk ide o preklad okazionálny, náhodný, a tým pozoruhodný, lebo preklady perikop sa netradovali, lebo každý zostavovateľ poučiteľného evanjelia sa neraz podujal vlastným spôsobom prerozprávať, resp. preložiť text jednotlivých evanjeliových čítaní.

V príspevku sa venujeme viacerým redakciám prekladu perikop, ktoré vznikli v prostredí historickej Mukačevskej eparchie v 17. – 18. storočí, a to na príklade textov z Uglianskeho poučiteľného evanjelia (UPE)⁸ a z Poučiteľného evanjelia Klimenta Bukovského (KB).⁹ Existuje viacero pamiatok poučiteľného charakteru, ktoré vznikali v prostredí historickej Mukačevskej eparchie, ale vyššie uvedené dva rukopisné zborníky sme si zvolili ako východiskové vzhľadom na to, že sú najobsiahlejšie. Hoci obidve pamiatky neobsahujú čítania na všetky nedele a sviatky liturgického roka, predsa majú viaceré paralelné texty, ktoré nie sú rovnaké. Ide o dve rozličné redakcie textov poučiteľných evanjelií. Rukopisy Štefana Hlinku (ŠH) z Litmanovej na Spiši z 18. storočia,¹⁰ ktoré tiež patria do okruhu poučiteľnej literatúry zo skúmaného areálu, obsahujú len jedno evanjeliové čítanie, ktoré tiež patrí k prekladom do verakulárneho jazyka, preto sme ho zahrnuli do korpusu skúmaného materiálu. Ako východiskový uvádzame aj text skúmanej perikopy v cirkevnej slovančine (CSL) podľa alžbetského vydania Biblie, ktorý sa v pravoslávnom prostredí podnes pokladá za kanonický.

Prvá perikopa, ktorej sa budeme venovať, sa číta na 29. nedeľu po sviatku všetkých svätých, je to tzv. „začalo“, i. e. perikopa 85. od Lukáša (Lk 17, 12-19).

Jána Stanislava SAV – Pontificio Istituto Orientale – Slovenský komitét slavistov – Centrum spirituality Východ-Západ Michala Lacka, 2013, s. 428; Žeňuch, P.: Preklady perikop v rukopisných poučiteľných evanjeliách zo 17. a 18. storočia. In Pohľady do vývinu slovenského jazyka a ľudovej kultúry. Bratislava : Slavistický ústav Jána Stanislava, 2008, s. 82-107; Frimmová, E.: Biblia v rukopisných a tlačených pamiatkach z konca stredoveku a začiatku novoveku vo vzťahu k Slovensku. In Doruľa, J. (ed.): Slovenská, latinská a cirkvevnoslovenská náboženská tvorba 15.-19. storočia. Bratislava: Slavistický kabinet SAV, 2002, s.194.

⁴ Петровъ, А. Л.: Отзвукъ Реформации въ русскомъ Закарпатъи XVI в. Няговскія поученія на Евангеліе. Матеріалы для исторіи Закарпатской Руси VIII. Прага, 1923, с. 67.

⁵ Žeňuch, P.: Источники византийско-славянской традиции и культуры в Словакии / Pramene k byzantsko-slovenskej tradícii a kultúre na Slovensku, c. d., s. 429.

⁶ Белякова, Е.В.: К истории распространения Поучения новопоставленному священнику. In: Slavica Slovaca, 2023, roč. 58, č. 2, s. 354..

⁷ Vašíčková, S.: O jazyke evangelských perikop učiteľných evanjelij karpatského regiona. In Liturgické jazyky v duchovnej kultúre Slovanov. – Bratislava : Slavistický ústav Jána Stanislava SAV : Slovenský komitét slavistov, 2017, s. 133-140.

⁸ Pozri komentované vydanie rukopisu Šašerina, S.: Dva uglianske rukopisy ponaučení a exempli zo 17. storočia / Две углянские рукописи поучений и притч XVII века. Monumenta byzantino-slavica et latina Slovaciae, vol. VI. Bratislava: VEDA, 2019.

⁹ Komentované vydanie rukopisu sa pripravuje.

¹⁰ Pozri komentované vydanie rukopisu Šašerina, S.: Две рукописи Стефана Глинки из села Литмановой на Спише XVIII в. / Dva rukopisy Štefana Hlinku z Litmanovej na Spiši z 18. storočia. Monumenta byzantino-slavica et latina Slovaciae, vol. X. Bratislava: VEDA, 2023.

КВ: Во время шно, ехидиачомъ Іови до нѣакой вѣи, Стрѣтили ѣго десятиъ
прокаженныхъ мѣже, и тыи ставши здалѣа, заболѣа Голово моваши; Іе настѣвныче
помиаи на; и видѣши Іе Рѣкъ имъ шейи покажѣтеса, Сѣѣнномъ, и сталоа Гди
ишаи ѡчищениа вѣи. Вѣдѣи теда ѡ нѣи видѣи же ѡздоровѣный естѣ. вѣнѣшиа,
великии Головома Глави Бѣа, и паши до ногъ Іовы воздаваѣ емъ хѣаа. а той быаъ
Самарянинъ, и ѡповѣдаѣ емъ Іе моваши не десяти ли вѣаъ ѡчищѣлоа; а гдѣ естѣ
десятиъ, чемъ не пришаи даѣи Слава Бѣу, тѣко той ѣде, Самаряни: И томъ Рѣкъ Іе
восташи Иди вѣра твоа Сѣсла тебе.

[illegible]

Autor uglianskeho prekladu zamieňa cirkevnoslavizmy za neutrálne lexémy, hoci v slovenskom jazykovom povedomí tieto výrazy existujú, por. *вѣкъ* – *мѣстѣко* – ves, *стрѣтѣни* – *постѣкали* – stretnúť, *глаголю* – *глаголю*⁴⁸ – hlas, *видѣхъ* – *ѡбачи́хъши* – vidieť, atď. Pri niektorých výrazoch vidno, že autor síce našiel takmer doslovný ekvivalent, ale vytráca sa zmysel či zrozumiteľnosť, napr. výraz *вознесѡша глаголю* je v Uglianskom poučiteľnom evanjeliu preložený ako *пѡнесли головы свои*, no v poučiteľnom evanjeliu Klimenta Bukovského nachádzame viac výstižný preklad: *заволали Голосно мовлячи*. Ustálené výrazy sa zamieňajú ekvivalentmi, napr. *падѣ нѣцъ* (CSL) sa u Klimenta Bukovského prekladá ako *и паши до ногъ Ісусѡвъ*, a v Uglianskom rukopise ako *оупаши прѣ ногами ѿгдѣ*.

КВ: Бѣ ѡнынѣ Часы Гди приближишася ѿ до ерихона, слѣпецъ нѣкакій смѣль при
пѣти просити ѿмѡужи: и слышаше народи мимо ходящій питаніа, што то естъ,
и повѣдали ѿмѡ же ѿ Назаретинъ мимо него идѣтъ. и тоу Заболау великимъ Голосу

мовлячи, Їе Єіе Дѣдовъ Помилѡица, и нѣдѣи прѣ Їѡ" грозилъ емѸ абы молча^а. Алѣ ѡнѣ ты" барзѣи воалаа, Єіе Дѣдовъ помилѡи мѣ. И ставши Їе повебѣлаа егò приберѣти ко себѣ. Гдн прибѣлжа^аца спита^аца ѣго мовлячи. чо҃го хочешѣ абы емѣ тн сотворилъ и ѡнѣ Рекз. Гдн хошѸ абы емѣ прѣдрѣль. И рекз емѸ Їе прозри вѣтра твоѣа оуздоровила тебе. и заразѣ прѣдрѣль. и волафѣа бгò ишолѣ славычи Бѣа. и всѣ которѣи видѣли чо҃е людѣ бѣдали хвалѸ БѣѸ.

CSL: Бысть же егда приближшася ко іеріхонъ, сѣпѣущіи нѣкій сѣдоуще при пѣти
проглагола: слышавъ же народъ мимоходѣщихъ, вопрошаше: что оубо есть сѣ; Повѣдаша же
ѣмъ, ѣкѡ іисъ назарѣнинъ мимоходѣтъ. и возопи, глагола: іисъ сѣ дѣдовъ, помнѣи мѧ.
И предъидущіи прещѣху ѣмъ, да оумолчѣтъ: Онъ же паче множае вопѣаше: сѣ дѣдовъ,
помнѣи мѧ. Стѣхъ же іисъ повелѣи привестіи егѡ къ себѣ. Приближшѣа же ѣмъ къ немъ,
вопроси егѡ, гла: что хощеши, да ти сотворю; Онъ же рече: гдѣ, да прозрю. Іисъ же рече
ѣмъ: прозри: вѣра твоѧ сїце тѧ. и ѡбѣи прозрѣи и вѣдѣхъ егѡ идаше, слава бѣа. и вси
людіе вѣдѣвше, козааша хвалу бѣговъ.

Prekladateľ poučiteľného evanjelia Klimenta Bukovského dopĺňa do svojho textu lexému „almužny“, ktorá sa v cirkevnoslovanskom texte nenachádza, aby sa ešte presnejšie vyjadril. Naopak, prekladateľ Uglianskeho poučiteľného evanjelia vkladá do textu slovo „Jeruzalem“, hoci ide o Jericho, pravdepodobne je tento dodatok omyl, ale uvedenú chybu opravuje majstrovsky, keď pridáva do textu perikopy zopár ďalších slov: *привѣщаѣша ѿ еѣ ѿ ѿрѣли. ѿ прихѣдѣша до ѣрихѣи*. V kontexte prekladateľských omylov je zaujímavý aj výskyt slova *Помнѣща* v KB, čo možno pokladať za skomoleninu cirkevnoslovanského *помнѣши ма* a slovenského *змягаєш*.

КВ: Вѣ ѡнын Часы Пожыши Їе ѡбнадесятъ ꙗꝑлы скоѡ. Начаѣ имъ моѡвити. ѡто пренежаемося, ко ересиалымъ и снхъ члвчкїи предадъ бдеѣ. Архирееѡмъ и кнїинико; и ѡсѡдаѣ, ѥго и предаѣтъ на смѣръть, и дадыѣ ѥгѡ поганомъ и поругаюса емъ. и оуазваѣ ѥго и ѡплююѣ, и оубьютъ ѥгѡ, и третого дна воскреснетъ. А пренымъ ишли Іаковъ Іоанъ. Снобе зеведееѡви: и моѡвили Оучителю Хотемо. Ябысь намъ сътворитъ ѡшто та бдемо просити; и реѣ имъ Їе чо҃го хочете; А ѡны ѡповѣдѣли, дай намъ вдиноумъ по правци, а дрѡгомъ по лѣбици. тебе сѣдѣти въ Црѣви твоѣмъ. и рѣкъ н^м Їе не знаете ѡ что просите. можете ли Пити чашъ которю ѡ пю. и Крщенїемъ котрымъ а крщеса. ѡ ныи ѡповѣдѣли. можемо. и Рєкъ

и́мъ ѿ, ЧашѸ котрѸю ѿ пью. пійте и ѿ: и крѣщеніемъ. котрыѸ ѿ крѣщаѸ Врещѣтѣ. иже
сѣсти по правни мой. и по лѣвни; Не мое бѣсть дѣлїе;

ШН: Ъз ѿнѣи часы: погавши Ісѹ, ѡбанадеса^т оучіикѣ: началъ имъ мовѣти: Ѿтъ прѣбл҃жаемога ко Іерлїмѹ: и тамъ сѣхъ члвчкѣи преданъ бѹдетъ ар҃хїереумъ и кнїинкомъ: и Ѿда^т єго, и предадатъ на смрть: и дадутъ єго поганомъ: и поругаютъ ємъ и оуязвятъ єго, и ѡплюю, и оубїютъ єго: и третего дна възкрѣнетъ: И прѣ нимъ ишли аптлоке, Іакѡ и Іоанъ, сїнове Зеведеѡвы: и мовли ємъ, оучтелю хочемо абы намъ сотворишъ ѡ што та бѹдемo просїти: и рекъ имъ Ісѹ: што хоцете, а ѡнѣи ѡповѣли: дай намъ єдномъ по правїци тебе, а дрѹгомъ по лѣвниці сѣдинѣи, въ цр҃твѣи твоемъ: и рекъ имъ Ісѹ: не вѣдаете и сами ѡ што просїте: можете ли пїти чаши, кзторѹю їа пїю: и кр҃щенїемъ ім же азъ кр҃цаю, кр҃титисѧ: и ѡнѣи ѡповѣли, можемо; и рекъ имъ Ісѹ: чаши которѹю изпїю, и вы изпїєте; и кр҃щенїемъ ім же азъ кр҃цаюга, кр҃титесѧ: а еже сѣсти по правници и по лѣвниці моеи: не мое ѣданїє;

УРЕ: Бѣ ѿ чашѣ, съзрѣвшѣ ꙗко ѡучникѡ своѣ ѡ началъ нѣмъ мовити слова, которыхъ рѣчи
стали сѧ съ ними, мовѣши тыи слова. О҃ что подемъ до іерлѣма, таѣже продаѣ бѣдѣ сѣхъ
бѣжѣи, вѣ рѣки невѣрномѹ народомъ, ѡсѣдаѣ е҃го на сѣмрѣѣ, ѡ ѡубіюѣ, ѡ ѡплуюѣ е҃го, ѡ третѣи
днѣ ѡз мѣртвы възкрѣнѣѣ, пришеши прѣ іса ѡ аплѣ двѣ, то ѣ іакѡ ѡ іѡѣ снѡве зеведешивы,
ѡ мовѣши кѣ іѡѣ тыми словы, ѡучѣлю ѡ которѡю рѣчѣ бѣдѣ тебе просити ѡучини наѣ,
ѡповѣдѣль ꙗко чого просите ѡучиню баѣ, ѡбысмы сѣдѣши е҃динѣхъ на правѣици тебе, ѡ дрѣгѣи
на лѣвици тебе, того чашѣ коли прѣидеши е҃ маѣ статѣ славы твоѣѣ, ѡповѣдѣль нѣ ꙗко
тыми словы, О҃ цю бы просите того ѡ не могуѣ ѡучинити баѣ, ѣли бысте могли пѣнати
таковѡю сѣмрѣѣ ꙗко ѡ, ѡ крѣщеніѣ крѣтити сѧ ꙗко ѡ, ѡни зѡ ѡповѣдѣли е҃мѹ бѣшиѣко то
можеѣ ѡучинити, мовѣши до нѣ ꙗко, сѣмрѣѣ таковѡю можете пѣнати ꙗко ѡ, ѡ крѣщеніѣ
крѣтити сѧ ꙗко ѡ, ѡле ꙗ бысте сѣдѣли на правѣици мене, того баѣ не могуѣ дати.

CSL: Ї поэмз пакн обанадесать, начатъ ѿмз глати, ѿже хотѣху ѿмз быти: ѿкѡ, се, восхощемъ ко іерлѣмъ, и сѣхъ члвчѣскѣи преданъ вѣдетъ архіерешъ и книжннкѡмъ, и ѡсѣдѣтъ єго на смѣртъ, и предадѣтъ єго ѿзѣмъ: и порѣгнѣтъ ѿмз, и ѡуѣзѣтъ єго, и ѡпачѣтъ єго, и ѡуѣнѣтъ єго: и въ третїи дѣнь воскрѣнетъ. Ї предъ негѡ прїидѡста ѿкѡвъ и іѡаннъ, сѣна зевеѣеѡа, глагѡлюща: ѡуѣтѣлю, хѡщеѡа, да, ѣже ѡце прѡсѣѡа, сотворїши нѡма. Онъ же рече ѿма: чтѡ хѡщѣта, да сотворю бѡма; ѡна же рече ѿмз: даждь нѡмъ, да єдинъ ѡдѣснѡ тебе и єдинъ ѡшѣю тебе сѡдеѡа ко сѡлѣ тѡѡѣ. Іисъ же рече ѿма: не вѣстѡ, чѣѡ прѡсѣта: мѡжетѡ ли пїти чѡшъ, ѿже ѡзъ пїѡ, и крѣнїемъ, ѿмже ѡзъ крѣнѡѡа, крѣтїтѡа; ѡна же рече ѿмз: мѡжеѡа. Іисъ же рече ѿма: чѡшъ ѡуѣѡ, ѿже ѡзъ пїѡ, испїѣта, и крѣнїемъ, ѿмже ѡзъ крѣнѡѡа, крѣтїтѡа: ѡ ѣже сѣсти ѡдѣснѡ менѣ и ѡшѣю, нѣстѣ мнѣ дѣти, но ѿмже ѡуѡѡѡѡѡѡ ѣстѣ.

Už na prvý pohľad je očividné, že preklad perikopy v poučiteľnom evanjeliu Klimenta Bukovského je takmer totožný s prekladom, ako poznáme z rukopisu Štefana Hlinku z Litmanovej. Odlišuje sa len nepatrnými detailmi, z ktorých najpodstatnejší je tvar osobného zámena 1. osoby jednotného čísla: V rukopise KB sa prvá osoba pravidelne vyskytuje v podobe **а**, ale v rukopise Štefana Hlinku sa nachádza aj podoba **я** a tiež cirkevnoslovanská podoba **ѧ**. Okrem toho, v rukopise ŠH sú pridané ďalšie lexémy, ktoré sa nenachádzajú v texte rukopisu KB. Podobnosť týchto dvoch textov naznačuje existenciu istej spoločnej východiskovej predlohy. V tomto kontexte musíme ešte doplniť, že aj texty výkladov k týmto perikopám sa na seba do veľkej miery podobajú. Okrem toho, v oboch rukopisoch sa nachádzajú aj rovnaké legendy opisujúce Kris-

Hoci preklady ŠH a KB sú si veľmi podobné, obsahujú aj rozdielne časti. V cirkevnoslovan-
skom texte sa uvádza fráza $\text{и поѣмъ пакѣ ѿбранидѣхатѣ}$, bez uvedenia podstatného mena, ale
všetky tri preklady špecifikujú, o koho ide: v ŠH a UPE je použitá lexéma „učeníci“, pričom
cirkevnoslovaný tvar číslovky ѿбранидѣхатѣ v UPE sa uvádza číslicou ѣѣ . [12], KB však pre-
feruje lexému „apoštolí“. Lexéma и ѿзвѣхатѣ sa v ŠH a KB zachováva s miernymi odchýlkami
(и ѿзвѣхатѣ), ale autor prekladu UPE sa tomuto slovesu vyhýba tak, ako sa vyhýba aj slovesu
 и поудѣхатѣ .

Je zrejmé, že text perikopy v rukopise Klimenta Bukovského nie je v cirkevnej slovančine, ale má k nej bližšie. Ide totiž o zjednodušenú verziu, v ktorej duálové cirkevnoslovanské tvary sú nahradené pravidelnými plurálovými (хочѣта – хочете, проѣнѣа – въѣдено проѣити, не вѣѣта – не знаете), pretože duál bol na prelome 17. a 18. storočia už zabudnutý a v živom jazyku sa nepoužíval. To isté platí aj o formách minulého času: csl. tvar поѣмъ bol nahradený dokonavým príchastím minulého času поаѣши; csl. начѣтъ глѣти sa nahradilo начѣ мѣкнѣти. Nezrozumiteľné csl. lexémy autor rukopisu prekladá, napr.: корѣдѣмъ – прѣнѣжаемоа, ѣзѣкъмъ – поганѣ, ѡдѣнѣнѣ/ѡшѣнѣю preložili a zapisali ako *po pravici/po ľavici*. Nachádzame však aj chyby pisára, keď napr. csl. lexému прѣдѣдѣтъ nahrádza nezrozumiteľný tvar прѣдѣтъ.

Uvedené príklady svedčia o tom, že jazyk evanjeliových perikop treba označovať ako vernakulárny, a nie ako liturgický cirkevnoslovanský (napriek rozmanitým pohľadom bádateľov v tejto oblasti), aj keď ide o texty, ktoré sa používali v rámci slávania liturgii. Prekladanie evanjeliových čítaní bolo v historickej Mukačevskej eparchie bežné, o čom svedčia varianty prekladov perikop v rukopisných textoch poučiteľných evanjelií, v ktorých sa tieto evanjeliové perikopy prekladali odlišne vzhľadom na jazykovo-kultúrny kontext. Každý autor si volil vlastný štýl

¹² Pozri, napríklad, štúdiu Šašerina, S.: Reakcija na process latinizacii, oŕaŕennaja v tekstach Ugl'anskich rukopisej. In Medzikultúrne vzťahy východnej cirkvi s latinskou v Uhorsku do konca 18. storočia. Monotematický súbor štúdií. Košice – Bratislava : Centrum spirituality Východ-Západ Michala Lacka v Košiciach, Teologická fakulta Trnavskej univerzity – Slavistický ústav Jána Stanislava SAV, 2017, s. 153-170.

prekladu, či už bližší k originálnemu zneniu, alebo aj taký, ktorý bol od cirkevnoslovanskej predlohy vzdialenejší, a pritom zrozumiteľnejší pre ľud, ako to urobil napríklad aj autor Uglianskeho poučiteľného evanjelia.

К вопросу о переводе евангельских перикоп в поучительных евангелиях

Светлана Шашерина

В среде исторической Мукачевской епархии существовала традиция перевода библейского текста, который читался на воскресных и праздничных литургиях. Об этом свидетельствуют многочисленные рукописные книги, известные как назидательные Евангелия, которые создавались и использовались в церковной среде восточного обряда в исследуемом регионе. В данной работе мы сравниваем два перевода евангельских перикопов с оригинальным церковнославянским текстом.